

**EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z GEOGRAFII
Z ZAKRESU LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO DLA DOROSŁYCH**

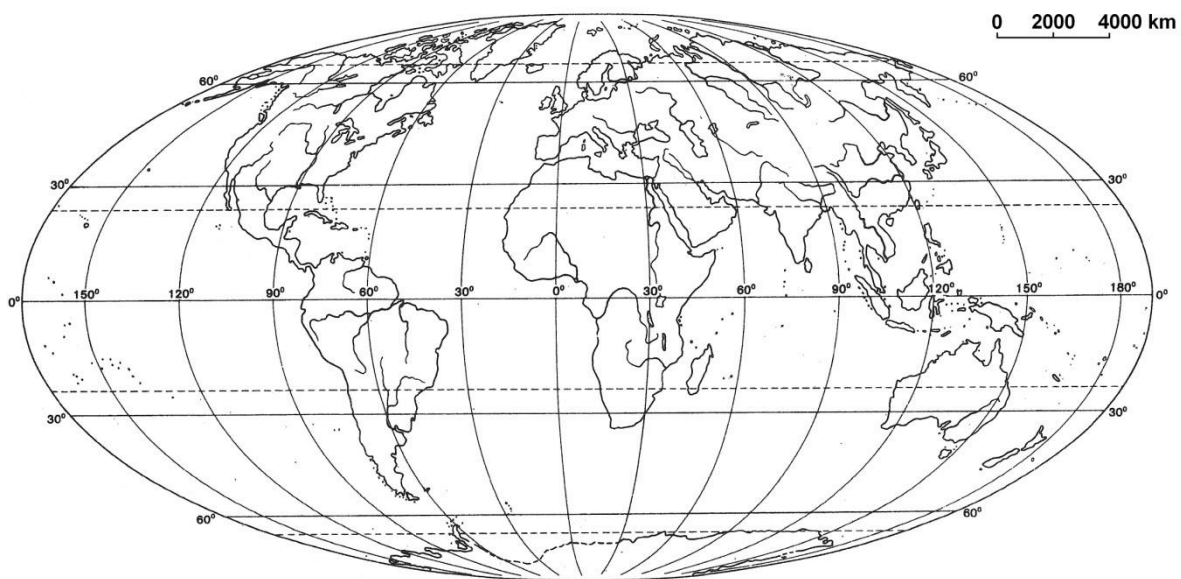
PRZYKŁADOWE ZADANIA EGZAMINACYJNE WRAZ Z ROZWIĄZANIAM I

Standard 1

Geosfery i ich charakterystyka oraz funkcjonowanie systemu przyrodniczego Ziemi – zjawiska, procesy, wzajemne zależności, zmienność środowiska w przestrzeni i w czasie, strefowość geograficzna, kłęski żywiotowe, równowaga ekologiczna.

Zadanie 1. (2 pkt)

Wykorzystaj załączoną mapę oraz posiadaną wiedzę do wykonania poleceń a) i b).

a) Podaj nazwy kontynentów, które przecina zwrotnik Koziorożca.

.....

b) Podaj nazwy kontynentów, które przecina południk 0°.

.....

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
a) Zwrotnik Koziorożca przecina kontynenty: Ameryka Południowa, Afryka, Australia (Australia i Oceania).	0 – 2 pkt	Za podanie nazw trzech kontynentów leżących na: – Zwrotniku Koziorożca – 1 pkt – południku 0° – 1 pkt
b) Południk 0° przecina kontynenty: Europa, Afryka, Antarktyda.		

Uwaga

Najczęściej powtarzające się błędy to mylenie zwrotnika Raka ze zwrotnikiem Koziorożca lub zwrotników z kołami podbiegunowymi oraz nieznaną rozmieszczenia kontynentów na mapie świata. Świadczy to o lukach w wiedzy jeszcze ze szkoły podstawowej. Zdarzały się też odpowiedzi niezgodne z poleceniem, np. wymienianie nazw krajów zamiast kontynentów. Najczęściej pomijanym kontynentem była Antarktyda.

Zadanie 2. (2 pkt)

Wysokość Słońca nad horyzontem w miejscu obserwacji w dniu 21 marca wyniosła 66° 33'.

Oblicz szerokość geograficzną miejsca obserwacji. Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź:

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
$\phi = 90^\circ - h$ szer. geogr. = $90^\circ - 66^\circ 33' = 23^\circ 27'$ (N lub S)	0 – 2 pkt	Za poprawny sposób obliczenia – 1 pkt
		Za poprawny sposób obliczenia oraz poprawny wynik – 2 pkt

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność obliczania szerokości geograficznej miejsca obserwacji w dniu równonocy wiosennej na podstawie danej wysokości Słońca. Rozwiązanie zadania sprawiało zdającym duże problemy. Wynikały one przede wszystkim z nieznaności odpowiednich wzorów, a także z braku wiadomości dotyczących oświetlenia Ziemi w pierwsze dni astronomicznych pór roku.

Zdarzało się poprawne obliczenie, ale bez podania szerokości geograficznej N lub S (w dniach równonocy wiosennej i jesiennej na obydwu półkulach promienie słoneczne padają pod takim samym kątem, a więc są dwie takie szerokości). Występowały również błędy rachunkowe, niektórzy zdający nie wiedzieli, że 1° dzieli się na 60'. Zadanie nie było punktowane w przypadku podania wyłącznie ostatecznego wyniku bez zapisu obliczeń – jest to wyraźnie wymagane w poleceniu.

Zadanie 3. (1 pkt)

Podczas wakacji spędzanych w Karkonoszach turysta zaplanował wycieczkę z miejscowości Karpacz (602 m n.p.m.) na szczyt Wielki Szyszak (1509 m n.p.m.).

Oblicz i podkreśl różnicę wysokości względnej, jaką turysta pokonał w czasie wycieczki.

- A. 905 m
- B. 2111 m
- C. 903 m
- D. 907 m

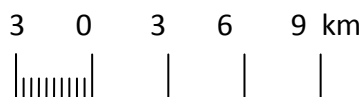
Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
D. 907 m	0 – 1 pkt	Za zaznaczenie odpowiedzi D – 1 pkt

Uwaga

Typowe zadanie egzaminacyjne wymagające prostych, pamięciowych obliczeń. Najczęstszym błędem było dodawanie podanych wysokości n.p.m. (odpowiedź B), świadczące o nieznanym pojęciu wysokości względnej. Popelniano też błędy rachunkowe w odejmowaniu wartości wysokości.

Zadanie 4. (1 pkt)

Oblicz skalę liczbową odpowiadającą przedstawionej poniżej podziałce liniowej.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź:

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
1 cm – 3 km	0 – 1 pkt	Za prawidłowe przeliczenie podziałki liniowej na skalę liczbową – 1 pkt
1 cm – 3000 m		
1 cm – 300000 cm		
1:300 000		

Uwaga

Zadanie sprawdza ćwiczoną od szkoły podstawowej umiejętność przeliczania skali liczbowej według podziałki liniowej. Błędne odpowiedzi wynikały z nieznanymi zasad konstruowania podziałki liniowej oraz ze złego przeliczania jednostek odległości, np. kilometrów na metry, metrów na centymetry.

Częstym błędem w tego typu zadaniach jest stosowanie w zapisie skali mianowanej znaku „=” (zamiast znaku „–”, który rozumiemy jako „odpowiada”), np. 1 cm = 3 km zamiast 1 cm – 3 km. Jest to błąd logiczny, dyskwalifikujący rozwiązanie zadania.

Zadanie 5. (2 pkt)

Oblicz rzeczywistą powierzchnię jeziora, które na mapie w skali 1:50000 zajmuje powierzchnię 2 cm². Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź:

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
0,5 km ² Obliczenia: 1 cm – 50000 cm 1 cm – 0,5 km 1 cm ² – 0,25 km ² 2 cm ² – x $x = \frac{2cm^2 \cdot 0,25km^2}{1cm^2} = 0,5km^2$	0 – 2 pkt.	Za poprawny sposób obliczenia – 1 pkt. Za poprawny sposób obliczenia oraz poprawny wynik – 2 pkt.

Uwaga

Zadanie sprawdza opanowanie jednej z podstawowych umiejętności geograficznych – obliczania rzeczywistej powierzchni obiektu na podstawie powierzchni zajmowanej na mapie w określonej skali. Najczęstsze błędy wynikały z braku umiejętności przeliczania skali liczbowej na mianowaną oraz błędów rachunkowych w obliczeniach. Podobnie jak w poprzednim zadaniu niedopuszczalne jest stosowanie w zapisie skali mianowanej znaku „=”.

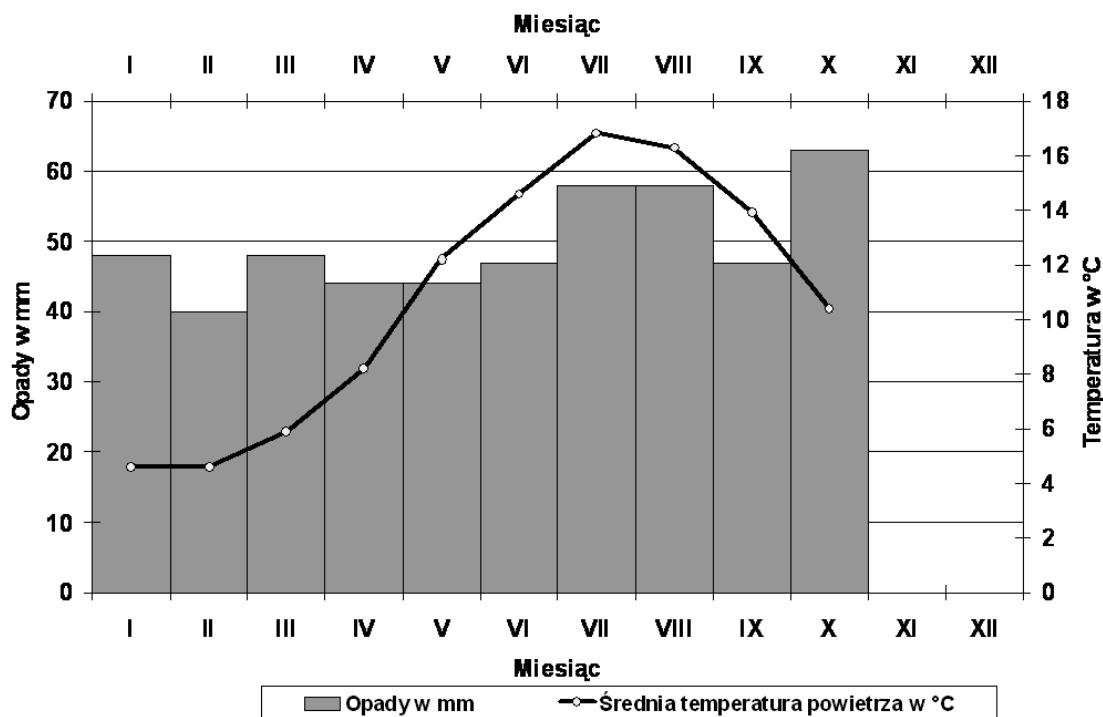
Często nie zwracano uwagi na polecenie „Zapisz obliczenia”. Brak obliczeń, nawet w przypadku podania prawidłowego ostatecznego wyniku, skutkowało przyznaniem 0 punktów.

Zadanie 6. (2 pkt)

Poniższa tabela przedstawia dane klimatyczne wybranej miejscowości.

Wyszczególnienie	Miesiące												Rok
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Średnia temperatura powietrza w °C	4,6	4,6	5,9	8,2	12,2	14,6	16,8	16,3	13,9	10,4	6,4	5,1	9,9
Suma opadów w mm	48	40	48	44	44	47	58	58	47	63	62	58	617

Na podstawie danych klimatycznych dorysuj brakujące elementy klimatogramu zgodnie z zamieszczonym przykładem.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
	0 – 2 pkt	<p>Za poprawne zaznaczenie słupków opadowych – 1 pkt.</p> <p>(Warunkiem zaliczenia jest odpowiednia wysokość słupków opadowych oraz ich zamalowanie.)</p> <p>Za poprawne zaznaczenie linii temperatury powietrza – 1 pkt.</p>

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność konstruowania (uzupełnienia) klimatogramu na podstawie danych klimatycznych podanej miejscowości. Najczęstsze błędy wynikały z nieznamości zasad tworzenia tego typu wykresów. Mylono słupki opadowe z linią temperatury oraz oznaczenia miesięcy, wysokości opadów i temperatury opisane wokół wykresu.

Prawidłowe uzupełnienie klimatogramu wymagało dokładności rysunku, dbałości o szczegóły. Warunkiem zaliczenia była odpowiednia wysokość słupków opadowych oraz zaznaczenie temperatury powietrza XI i XII w środku słupka opadowego zgodnie z przykładem poprzednich miesięcy.

Zadanie 7. (1 pkt)

Uzupełnij ciąg przyczynowo-skutkowy, wykorzystując poniższe określenia.

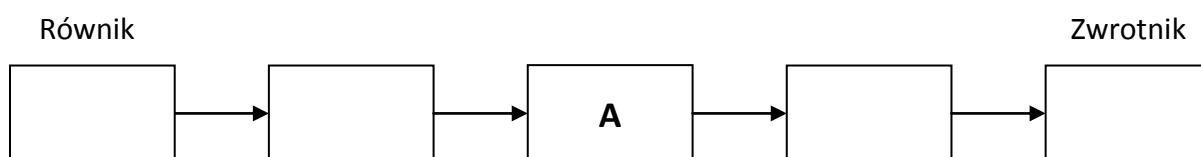
A – przemieszczanie się mas powietrza w kierunku zwrotników w wyższych partiach atmosfery

B – opadanie powietrza

C – unoszenie się powietrza

D – utworzenie się strefy niskiego ciśnienia

E – utworzenie się strefy wysokiego ciśnienia

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
<p>Równik Zwrotnik</p>	0 – 1 pkt	Za prawidłowe uzupełnienie ciągu przyczynowo-skutkowego – 1 pkt

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność tworzenia schematu przyczynowo-skutkowego z podanych informacji. W tym przypadku rozwiązanie zadania wymagało wiedzy dotyczącej krążenia powietrza w strefie międzyzwrotnikowej.

Należało właściwie uporządkować podane elementy (od A do E), pamiętając, że są one ze sobą logicznie powiązane. Każde zdanie jest skutkiem (następstwem) poprzedniego, a jednocześnie przyczyną następnego. Bardzo częstym błędem było mylenie pojęć: *skutek* i *przyczyna*.

W tym zadaniu ułatwieniem było wpisane w odpowiednim miejscu zdanie A. W pierwszej kolejności należało zdecydować, który element z wymienionych jest jego bezpośrednią przyczyną i wpisać go w polu z lewej strony, a który bezpośrednim skutkiem – i wpisać go w prostokącie z prawej strony.

Zadanie 8. (1 pkt)

Bardzo często korzystamy z prognoz pogody nadawanych w mediach.

Podaj dwa skutki dotyczące cech pogody, jakich należy się spodziewać po usłyszeniu w wiadomościach, że „w lipcu nad Polskę napłyną masy powietrza ze wschodu”.

1.
2.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
Np.: – słoneczna pogoda – brak opadów – upały	0 – 1 pkt.	Za podanie dwóch cech pogody – 1 pkt.

Uwaga

Zadanie wymaga określenia skutków, jakie spowoduje napływ nad Polskę masy powietrza z określonego kierunku. Błędne odpowiedzi najczęściej wynikały z nieznamomości właściwości mas powietrza napływających od strony lądu lub oceanu, mylenia kierunków (często wschód kojarzono z Oceanem Atlantyckim). Wśród cech pogody błędnie wymieniano tu np. opady śniegu lub mroźne powietrze, co świadczy o niedokładnym przeczytaniu polecenia.

Zadanie 9. (2 pkt)

Do podanych opisów skał dopisz ich nazwy i typy genetyczne.

A. Skała złożona głównie z kalcytu. Powstaje najczęściej na dnie mórz, rzadziej na dnie jezior, poprzez odkładanie dużej ilości szkieletów skorupiaków. Często koloru białego.

..... –
nazwa skały typ genetyczny

B. Czarna skała powstała poprzez proces karbonatyzacji szczątków drzew, leżących w wilgotnym podłożu, bez dostępu powietrza.

..... –
nazwa skały typ genetyczny

C. Najpospolitsza skała głębinowa, ziarnista. Złożona głównie z trzech minerałów: kwarcu, skalenia i miki.

..... –
nazwa skały typ genetyczny

D. Skała o dużej twardości powstała w wyniku przeobrażenia piaskowca.

..... –
nazwa skały typ genetyczny

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
A. wapień – osadowa (organiczna pochodzenia zwierzęcego)	0 – 2 pkt	Za prawidłowe wypełnienie wierszy: dwóch lub trzech – 1 pkt czterech – 2 pkt
B. węgiel kamienny – osadowa (organiczna pochodzenia roślinnego)		

C. granit – magmowa		
D. kwarcyt – metamorficzna, przeobrażona		

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność rozpoznawania skał na podstawie ich opisów oraz określenia ich typu genetycznego. Błędne odpowiedzi wynikały najczęściej z pobieżnego czytania opisów (każdy zawiera wyraźne wskazówki, pozwalające na rozpoznanie skały), a także braku wiedzy dotyczącej nazewnictwa i sposobu powstawania skał. Wpisywane nazwy skał były zupełnie przypadkowe lub powtarzano pojęcia wybrane z zamieszczonego opisu, np. w A. – skała kalcytowa, w D. – piaskowcowa. Zdający nie rozumieli pojęcia typ genetyczny, wpisywano tu często cechy skał, np. biała, twarda, ziarnista.

Zadanie 10. (2 pkt)

Na podstawie opisów rozpoznaj rodzaje ruchów wody morskiej, a ich nazwy wpisz w wykropkowane miejsca.

- A. Ruch wody, wywołany uderzeniem wiatru, który tworzy na powierzchni wody grzbiety, to
- B. Zmiany poziomu morza, wywołane siłą przyciągania Słońca i Księżyca, zachodzące dwukrotnie w ciągu doby, to
- C. Stały ruch wody morskiej o zasięgu tysięcy kilometrów, wywołany oddziaływaniem stałych wiatrów, to

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
A. falowanie	0 – 2 pkt	Za prawidłowe rozpoznanie wszystkich ruchów wody morskiej – 2 pkt.
B. pływy		Za rozpoznanie dwóch ruchów – 1 pkt.
C. prądy morskie		

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność rozpoznania rodzajów ruchu wody morskiej na podstawie opisów. Błędne odpowiedzi wynikały z niedokładnego czytania zamieszczonych opisów i niedostatecznej wiedzy. Wpisywano nazwy świadczące o zupełnej nieznajomości zagadnienia, np. cyklon, sztorm, tsunami, lub używano nazw tworzonych z wyrazów zawartych w opisach, np. ruch wiatrowy, grawitacja. Zamiast nazw, pojawiały się cechy ruchów wody, np. pionowy, poziomy, powolny, szybki, itp.

Zadanie 11. (1 pkt)

Połącz podane nazwy formacji roślinnych z odpowiadającym im opisem.

1. tundra	a) formacja trawiasta, typowa dla klimatu podrównikowego z dwiema porami roku: deszczową i suchą, oprócz traw rosną tam kolczaste zarośla, baobaby i akacje
2. step	b) uboga roślinność występująca w strefie okołobiegunowej, składająca się z mchów, porostów, karłowatych brzoź i wierzb
3. sawanna	c) formacja trawiasta występująca w strefie umiarkowanej, nosząca różne nazwy lokalne: puszta, preria, pampa

1. 2. 3.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
1. – b)	0 – 1 pkt	Za dobranie wszystkich opisów do nazw formacji roślinnych – 1 pkt.
2. – c)		
3. – a)		

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność dobrania nazwy formacji roślinnej do jej opisu.

Strefowość roślinności na Ziemi jest omawiana na każdym poziomie nauczania geografii, a mimo to prawidłowe rozwiązanie zadania sprawiało problemy. Szczególnie często mylono step z sawanną, gdyż w obydwu formacjach dominuje roślinność trawiasta.

Standard II

Funkcjonalne i przestrzenne powiązania oraz wzajemne zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka, znaczenie podstawowych surowców mineralnych, typy gospodarowania w środowisku i ich następstwa na wybranych przykładach (stref, kontynentów, krajów), ze szczególnym uwzględnieniem Polski.

Zadanie 12. (2 pkt)

Wymienionym niżej roślinom przyporządkuj typy klimatów, w których występują najdogodniejsze warunki do ich uprawy.

1. ryż	A. klimat umiarkowany ciepły
2. kawa	B. klimat monsunowy
3. oliwka	C. klimat śródziemnomorski
4. ziemniak	D. klimat zwrotnikowy suchy
	E. klimat podrównikowy wilgotny

1., 2., 3., 4.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
1 – B	0 – 2 pkt	Za prawidłowe przyporządkowania: - dwa lub trzy – 1 pkt - cztery – 2 pkt
2 – E		
3 – C		
4 – A		

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność przyporządkowania roślinom typów klimatów najbardziej sprzyjających ich uprawie. Prawidłowe rozwiązanie zadania wymagało wiedzy dotyczącej klimatycznych wymagań danej uprawy. Należało zwrócić uwagę na nierówną liczbę elementów w kolumnach, jeden z typów klimatu trzeba było odrzucić, w tym przypadku zwrotnikowy suchy jako ogólnie niesprzyjający rolnictwu.

Zadanie 13. (2 pkt)

Porównaj warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa na Nizinie Śląskiej i Mazowieckiej, wpisując w wolne rubryki właściwe określenia podane w tabeli w nawiasach.

Nazwa krainy geograficznej	Warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa		
	Roczna amplituda temperatury powietrza (wyższa / niższa)	Długość okresu wegetacyjnego (dłuższy / krótszy)	Gleby (dobre / słabe)
Nizina Śląska			
Nizina Mazowiecka			

Prawidłowa odpowiedź				Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
Nazwa krainy geograficznej	Warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa			0 – 2 pkt.	Za poprawne wypełnienie: - jednego wiersza – 1 pkt - dwóch wierszy – 2 pkt.
	Roczna amplituda temperatury powietrza	Długość okresu wegetacyjnego	Gleby		
Nizina Śląska	niższa	dłuższy	dobre		
Nizina Mazowiecka	wyższa	krótszy	słabe		

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność porównania warunków przyrodniczych rozwoju rolnictwa dwóch krain geograficznych Polski. Należało dokonać wyboru wyłącznie spośród dwóch określeń cech podanych w główce tabeli. Nie wszyscy zdający zwrócili na to uwagę i w wyniku pojawiały się inne odpowiedzi, np. podawano typy genetyczne gleb lub liczbę dni w rubryce długości okresu wegetacyjnego.

Liczne błędy wynikały z nieznaności podstawowych pojęć geograficznych: *okres wegetacyjny* i *amplituda temperatury* oraz nieznaności położenia wymienionych krain geograficznych.

Zadanie 14. (2 pkt)

Las jest odnawialną częścią przyrody i stanowi przedmiot działania leśnictwa. Ze względu na fakt, iż pełni on liczne funkcje, prowadzona jest przez leśników racjonalna gospodarka jego zasobami.

Podaj dwa przykłady racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi.

1.

2.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
<p>Np.: Racjonalna gospodarka leśna polega na: – selektywnym wycinaniu drzew słabych i chorych – włączanie obszarów leśnych w strefy ochronne parków narodowych (lub rezerwatów przyrody) – zwiększaniu ilości obszarów zalesionych – zwiększeniu stopnia bioróżnorodności zbiorowisk leśnych.</p>	0 – 2 pkt.	<p>Za podanie: – jednego przykładu – 1 pkt – dwóch przykładów – 2 pkt</p>

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność podawania przykładów racjonalnej gospodarki leśnej. Najczęstsze błędy to powtarzanie sformułowania występującego w poleceniu „racjonalna gospodarka” lub stwierdzenia ogólnikowe, świadczące o powierzchownej wiedzy, np. „dbanie o lasy, odpowiednie działania”.

Zdarzały się odpowiedzi niezgodne z poleceniem, podawano przyczyny degradacji lasów lub uzasadniano konieczność ich ochrony, np. „lasy produkują tlen”.

Częstym błędem w tego typu otwartych zadaniach są powtórzenia niosące tę samą informację, a różniące się tylko sformułowaniem, np.: 1. *Zalesianie po wycięciu drzew.* 2. *Sadzenie nowych drzew w miejsce starych* lub podawanie przykładów zawierających się w sobie (jeden jest uszczegółowieniem drugiego), np. 1. *Objęcie lasów ochroną.* 2. *Objęcie lasów parkiem narodowym.* W takim przypadku obydwie odpowiedzi uznawane są jako jedna.

Zadanie 15. (3 pkt)

Dobierz do podanych w tabeli opisów przekształceń środowiska nazwę okręgu przemysłowego oraz podaj nazwę wydobywanego tam surowca mineralnego.

Nazwy okręgów i surowców wybierz z podanych.

Okręgi: bełchatowski, górnośląski, tarnobrzeski, legnicko-głogowski

Surowce: węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa naftowa, siarka

Lp.	Przekształcenie środowiska w wyniku funkcjonowania okręgu przemysłowego	Okręg przemysłowy	Surowiec
1.	Lej depresyjny, osiadanie terenu, skażenie siarką, przykry zapach siarki, zwałowiska.		
2.	Lej depresyjny, hałdy, tąpnięcia, skażenie powietrza związkami siarki, dwutlenkiem węgla, pyłem węglowym.		
3.	Lej depresyjny, zwałowisko wewnętrzne i zewnętrzne, wstrząsy, popioły, skażenie powietrza związkami siarki i dwutlenkiem węgla.		

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
1. tarnobrzeski – siarka 2. górnośląski – węgiel kamienny 3. bełchatowski – węgiel brunatny	0 – 3 pkt.	Za prawidłowe wypełnienie w tabeli - jednego wiersza – 1 pkt - dwóch wierszy – 2 pkt - trzech wierszy – 3 pkt

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność dobrania nazwy okręgu przemysłowego Polski i wydobywanego surowca do opisu przekształceń środowiska. Rozwiązanie zadania wymagało wiedzy dotyczącej rozmieszczenia obszarów wydobywania surowców oraz wpływu działalności gospodarczej (w tym przypadku przemysłu wydobywczego) na stan środowiska.

Częsta przypadkowość wpisywanych nazw okręgów i surowców wskazuje na poważne luki w wiadomościach z tego zakresu.

Niektórzy zdający nie przeczytali dokładnie polecenia „Nazwy okręgów i surowców wybierz z podanych” i w puste rubryki wpisywali informacje niezwiązane z zadaniem.

Zadanie 16. (1 pkt)

Podkreśl trzy przykłady działalności człowieka najmniej szkodliwej dla środowiska.

- Podwodne wybuchy jądrowe.
- Ogrzewanie mieszkań przy pomocy wód geotermalnych.
- Wykorzystanie gazu ziemnego do produkcji energii elektrycznej.
- Stosowanie silników spalinowych w transporcie samochodowym.
- Stosowanie nawozów naturalnych w rolnictwie.
- Ogrzewanie mieszkań poprzez spalanie drewna.
- Wykorzystanie siły wiatru do produkcji energii elektrycznej.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
B, E, G	0 – 1 pkt	Za podkreślenie trzech prawidłowych odpowiedzi –1 pkt.

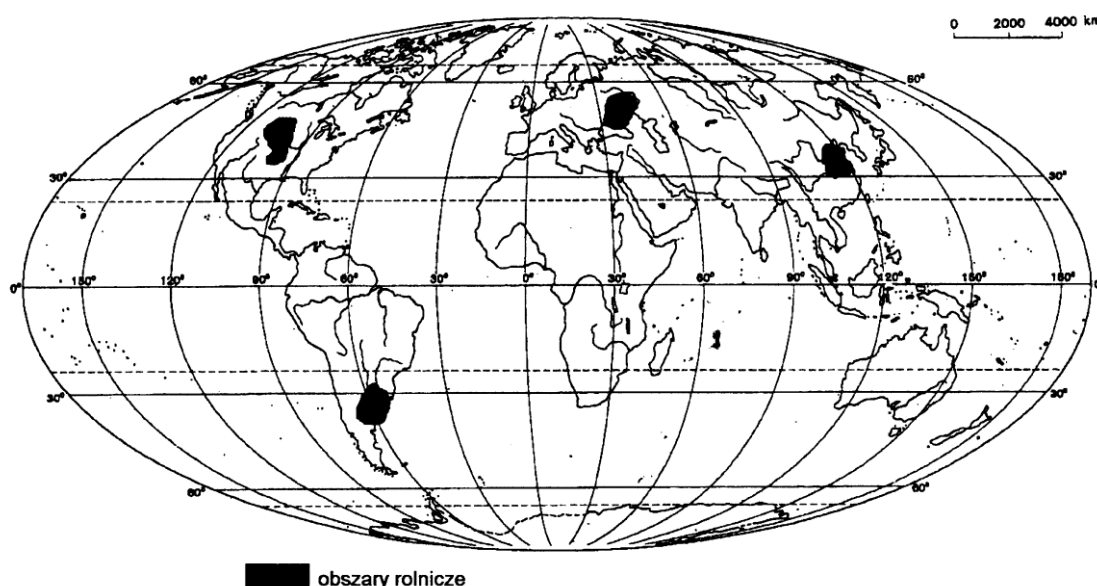
Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność wyboru przykładów działalności człowieka o najmniejszej szkodliwości dla środowiska. Nie wszyscy zdający dokładnie przeczytali polecenie i wybierali bądź przykłady działalności najbardziej szkodliwej dla środowiska, bądź podkreślali więcej niż trzy przykłady. W obu przypadkach odpowiedź oceniano na 0 pkt.

Należy pamiętać, że za zadania zamknięte, w których udzielono więcej odpowiedzi, niż to wynika z polecenia, przyznaje się 0 pkt.

Zadanie 17. (1 pkt)

Mapa przedstawia obszary o szczególnie dogodnych warunkach rozwoju rolnictwa.

Podkreśl odpowiedź zawierającą regiony rolnicze zaznaczone na mapie.

- A. Nizina Chińska, Nizina Czarnomorska, Nizina Niemiecka, Wyżyna Kolorado.
- B. Nizina Gangesu, Wyżyna Brazylijska, Nizina Hudsonska, Nizina Mezopotamii.
- C. Wyżyna Kastylijska, Nizina Orinoko, Nizina Francuska, Nizina Atlantycka.
- D. Nizina Chińska, Nizina Czarnomorska, Nizina La Platy, Wielkie Równiny.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
D. Nizina Chińska, Nizina Czarnomorska, Nizina La Platy, Wielkie Równiny.	0 – 1 pkt	Za zaznaczenie prawidłowej odpowiedzi – 1 pkt

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność rozpoznania na mapie świata regionów o dogodnych warunkach dla rolnictwa. Najczęstsze błędy wynikały z braku wiedzy dotyczącej rolnictwa oraz nieznamomości rozmieszczenia krain geograficznych na mapie świata.

Należało bardzo uważnie przeanalizować wszystkie odpowiedzi (A-D) i wybrać zestaw, w którym zawarto wszystkie cztery zaznaczone regiony.

Zadanie 18. (2 pkt)

Uzupełnij zdania, wpisując właściwe określenia wybrane z podanych poniżej.

pustynnienie, zalesianie, pola uprawne, ośrodki przemysłowe, wypas bydła,
obszary żyznych gleb, rozwój turystyki

- A. Konsekwencją nadmiernego rozwoju hodowli i gospodarki żarowej w strefie sawanny jest
- B. Erozję gleb na obszarach wyżynnych i górskich skutecznie powstrzymuje
- C. Ogromne obszary stepów Azji Środkowej zostały zamienione na

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
A. pustynnienie	0 – 2 pkt	Za poprawne uzupełnienie luk:
B. zalesianie		- dwóch – 1 pkt
C. pola uprawne		- trzech – 2 pkt

Uwaga

Rozwiązanie zadania wymagało wiedzy na temat wpływu działalności człowieka, szczególnie rolnictwa, na zmiany w środowisku naturalnym. Często występowały odpowiedzi przypadkowe, wskazujące na nieznamomość zagadnień.

Zadanie 19. (2 pkt)

Energetyka jądrowa na większą skalę rozwinęła się w nielicznych krajach świata. **Przedstaw po dwa argumenty przeciwników i zwolenników budowy elektrowni jądrowych.**

Przeciwnicy:

1.
2.

Zwolennicy:

1.
2.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
<p>Np.:</p> <p>Przeciwnicy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – możliwość awarii reaktorów i skażenia środowiska naturalnego – problemy ze składowaniem odpadów promieniotwórczych – duże koszty składowania odpadów promieniotwórczych – wysokie koszty budowy <p>Zwolennicy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – elektrownie jądrowe zużywają niewielkie ilości surowca – jest mniej barier w ich lokalizacji w porównaniu z elektrowniami tradycyjnymi – mogą funkcjonować w miejscach zapotrzebowania na energię, przez co nie następują straty w przesyłaniu energii – nie emitują szkodliwych gazów – są wydajniejsze od elektrowni bazujących na węglu – mogą mieć dużą moc – są tanie w eksploatacji. 	0 – 2 pkt	<p>Za podanie argumentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dwóch, trzech – 1 pkt - czterech – 2 pkt

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność formułowania argumentów „za” i „przeciw” budowie elektrowni atomowych. Najczęstszym błędem były ogólnikowe, niejasne sformułowania, np. „elektrownie są szkodliwe; ludzie się boją; awarie...” lub powtarzanie tego samego argumentu, np. „1. nie zanieczyszczają powietrza, 2. nie emitują szkodliwych gazów”. Niektórzy zdający wpisywali sprzeczne informacje, np. po stronie przeciwników: „elektrownie są drogie”, a po stronie zwolenników „elektrownie są tanie”, nie wyjaśniając, o które koszty chodzi (budowy czy eksploatacji).

W zadaniach wymagających samodzielnego formułowania argumentów, wniosków czy opinii należy zwrócić szczególną uwagę na precyzję wypowiedzi, unikanie nadmiernych uproszczeń i ogólników.

Zadanie 20. (2 pkt)

Dokonaj podziału wymienionych państw na eksporterów i importerów ropy naftowej i wpisz ich nazwy w odpowiedniej kolumnie tabeli.

Państwa: Arabia Saudyjska, Austria, Czechy, Japonia, Kuwejt, Nigeria, Polska, Wenezuela.

Eksporterzy	Importerzy
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
Eksporterzy: Arabia Saudyjska, Kuwejt, Nigeria, Wenezuela. Importerzy: Austria, Czechy, Japonia, Polska.	0 – 2 pkt	Za prawidłowe zaklasyfikowanie państw: - pięciu-sześciu – 1 pkt - siedmiu-ośmiu – 2 pkt

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność grupowania wymienionych państw wg określonego kryterium, w tym przypadku na importerów i eksporterów ropy naftowej. Najmniejszy problem sprawiło zdającym zakwalifikowanie Arabii Saudyjskiej i Kuwejtu, pozostałe kraje (w tym Polskę) przyporządkowywano najczęściej przypadkowo. Oprócz braku wiedzy przyczyną błędów było mylenie pojęć: *importerzy* i *eksporterzy*.

Należało zwrócić uwagę na liczbę numerowanych miejsc w obydwu kolumnach, co wyraźnie sugerowało, ile państw trzeba wpisać w każdej z grup.

Zadanie 21. (2 pkt)

Połącz w pary przejawy działalności człowieka z warunkującymi je elementami środowiska przyrodniczego.

A. duża koncentracja przemysłu w Zagłębiu Donieckim	1. gleby
B. gęsta sieć tuneli i wiaduktów na szlakach komunikacyjnych w Austrii i Szwajcarii	2. rzeźba terenu
C. intensywny rozwój rolnictwa na Nizinie Chińskiej	3. fauna
D. niewielka ilość osiedli w zachodniej i środkowej Australii	4. woda
	5. zasoby surowcowe

A. –, B. –, C. –, D. –

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
A. – 5, B. – 2, C. – 1, D. – 4.	0 – 2 pkt	Za prawidłowe przyporządkowanie elementów środowiska przyrodniczego: - dwóch-trzech – 1 pkt - czterech – 2 pkt

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność dobrania do przejawów działalności człowieka warunkujących je elementów środowiska przyrodniczego. Większość popełnianych błędów była wynikiem nieznamośności wpływu czynników przyrodniczych na sposoby gospodarowania oraz nikłej wiedzy dotyczącej wymienionych obszarów. O ile dopasowanie pojęć *gleby* do rolnictwa (C – 1) i *surowce* do przemysłu (A – 5) było logiczne, i można to było uczynić bez znajomości podanych regionów, o tyle dużą trudność sprawiły zdającym obszary B i D. Gęstą sieć wiaduktów w Austrii i Szwajcarii kojarzono często z wodą (mosty nad rzekami?), a niewielką ilość osiedli w zachodniej i środkowej Australii z rzeźbą terenu.

Niektórzy zdający próbowali „na siłę” przyporządkować dowolnemu obszarowi jako drugi element środowiska faunę. Polecenie wyraźnie wskazuje „połącz w pary” – w tym przypadku para to jeden obszar plus jeden element środowiska.

Zadanie 22. (2 pkt)

Do każdego z parków narodowych przyporządkuj odpowiedni opis chronionych w nim obiektów.

- A. Biebrzański Park Narodowy
- B. Woliński Park Narodowy
- C. Białowieski Park Narodowy
- D. Świętokrzyski Park Narodowy

1. Jedyne zachowane na Nizinach Europejskich kompleksy puszczańskie o charakterze pierwotnym.
2. Największy powierzchniowo park narodowy Polski i największy tego typu w Europie, obejmujący rozległy kompleks bagien.
3. Duży kompleks leśny, obejmujący piaszczyste wydmy i tereny bagienne, jego symbolem jest łoś.
4. Wybrzeże o charakterze klifowym oraz bory sosnowe z licznymi stanowiskami orla bielika.
5. Obejmuje niewysokie pasmo górskie. Na najwyższym z nich znajdują się gołoborza.

A. –, B. –, C. –, D. –

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
A. – 2, B. – 4, C. – 1, D. – 5.	0 – 2 pkt.	Za prawidłowe przyporządkowanie opisów parków narodowych: - dwóch-trzech – 1 pkt - czterech – 2 pkt

Uwaga

Zadanie wymagało przyporządkowania opisów parków narodowych z prawej kolumny nazwom własnym parków wymienionych w kolumnie lewej. Błędne odpowiedzi były wynikiem braku wiedzy dotyczącej rozmieszczenia i cech charakterystycznych najważniejszych obszarów chronionych w Polsce. Są to wiadomości, zdobywane już na poziomie szkoły podstawowej, często sprawdzane na wszelkich egzaminach z geografii.

Standard III

Przyczyny i skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności na Ziemi, problemy demograficzne społeczeństw (ze szczególnym uwzględnieniem Polski), współczesne migracje ludności, urbanizacja, procesy przekształcania sieci osadniczej (wielkie miasta, suburbia, wyludnianie się terenów wiejskich).

Zadanie 23. (2 pkt)

Tabela przedstawia wybrane cechy ludności Polski w latach 1950-2000.

Rok	Ludność na wsi (w %)	Stopa urodzeń (w ‰)	Stopa zgonów (w ‰)	Stopa przyrostu naturalnego (w ‰)	Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn)
1950	63,1	30,7	11,6	19,1	109,6
1960	52,3	22,6	7,6	15,0	106,7
1970	47,7	16,6	8,1	8,5	105,9
1980	41,3	19,5	9,9	9,6	105,2
1990	38,2	14,3	10,2	105,2
2000	38,2	9,8	9,5	105,8

a) Oblicz i wpisz do tabeli stopę przyrostu naturalnego w 1990 oraz w 2000 roku.

Miejsce na obliczenia:

b) Oznacz zdania prawdziwe literą P, a zdania fałszywe literą F.

Największe nasilenie migracji ludności ze wsi do miast przypadało w Polsce na lata 1960-1970.

Rok 1950 należy do okresu powojennego niżu demograficznego.

W Polsce w 2000 roku liczba kobiet była wyższa od liczby mężczyzn.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
a) 1990 r. 14,3‰ – 10,2‰ = 4,1‰ 2000 r. 9,8‰ – 9,5‰ = 0,3‰	0 – 2 pkt.	Za prawidłowe obliczenie i wpisanie do tabeli stopy przyrostu naturalnego – 1 pkt
b) F F P		Za poprawne oznaczenie trzech zdań – 1 pkt

Uwaga

Rozwiązanie zadania wymagało znajomości podstawowych pojęć z geografii ludności, takich jak: przyrost naturalny, migracje, niż demograficzny, współczynnik feminizacji. Brak rozumienia tych pojęć uniemożliwił zdającym wyodrębnienie z tabeli odpowiednich danych i poddanie ich analizie. Np. aby ocenić prawdziwość zdania dotyczącego migracji ludności ze wsi do miast, należało wziąć pod uwagę szybkość zmian udziału procentowego ludności wiejskiej w ogólnej liczbie ludności (*Ludność na wsi w %*) w kolejnych okresach. Z kolei niż demograficzny jest określany przez stopę przyrostu naturalnego, a na przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn (lub odwrotnie) wskazuje współczynnik feminizacji.

Zadanie 24. (1 pkt)

Powierzchnia Polski wynosi 312 tys. km², zaś liczba ludności wynosiła w 2004 r. 38,1 mln ludności. **Oblicz gęstość zaludnienia Polski w 2004 r. Wynik podaj z dokładnością do jednej cyfry po przecinku.**

Miejsce na obliczenia:

Odpowiedź.....

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
38 100 000 : 312 000 km ² ≈ 122,1 os/km ²	0 – 1 pkt	Za prawidłowe obliczenie gęstości zaludnienia w Polsce – 1 pkt.

Uwaga

Najczęstsze błędy wynikały z nieznaności pojęcia „gęstość zaludnienia” oraz błędów w obliczeniach. Należy pamiętać, że gęstość zaludnienia to liczba ludności przypadająca na 1 km² powierzchni, a więc dzielimy ogólną liczbę ludności (38 000 000) przez powierzchnię, czyli 312 000 km². Część zdających podała wynik z mniejszą dokładnością, niż wymagana w poleceniu, co skutkowało przyznaniem 0 pkt.

Zadanie 25. (2 pkt)

Tabela przedstawia przeciętną długość trwania życia kobiet i mężczyzn w wybranych państwach świata.

Państwo	Przeciętna długość trwania życia w latach	
	mężczyźni	kobiety
Japonia	78,3	85,2
Szwecja	77,7	82,1
Włochy	76,0	82,8
Meksyk	72,0	78,8
Polska	71,0	78,0
Chiny	70,0	73,0
Rumunia	67,5	74,8
Turcja	66,0	70,6
Indie	63,0	64,2
Nigeria	44,0	45,0

Sformułuj wniosek dotyczący długości trwania życia w zależności od stopnia rozwoju gospodarczego państwa oraz podaj dwie przyczyny tej zależności w odniesieniu do krajów o niskim poziomie rozwoju gospodarczego.

Wniosek:

.....

Przyczyny:

1.

.....

2.

.....

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
<p>Wniosek: Ludność w krajach wysoko rozwiniętych żyje dłużej niż w krajach o niskim poziomie rozwoju gospodarczego.</p> <p>Przyczyny, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – złe odżywianie (głód jawny lub utajony), – trudne warunki środowiska do uprawy roślin żywieniowych, – ciężkie warunki pracy, – nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, – utrudniony dostęp do opieki medycznej, – słabe warunki dla rozwoju rolnictwa. 	0 – 2 pkt.	<p>Za podanie wniosku oraz jednej przyczyny – 1 pkt</p> <p>Za podanie wniosku oraz dwóch przyczyn – 2 pkt</p>

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność formułowania wniosku na podstawie danych statystycznych. Najczęstszym błędem w tego typu zadaniach jest przytaczanie danych liczbowych, zamiast formułowania uogólnień, np. *W Japonii kobiety żyją 85,2 lat, a w Nigerii – 45* lub odnoszenie się tylko do jednej grupy państw, np. *W krajach biednych ludzie żyją krótko*.

W drugiej części zadania należało podać przyczyny niskiej przeciętnej długości życia w krajach o niskim poziomie rozwoju. Nie wszyscy zdający przeczytali uważnie do końca polecenie i błędnie podawali przyczyny zróżnicowania długości życia w zależności od poziomu rozwoju państw, np. *różny dostęp do żywności*.

Często błędne odpowiedzi były skutkiem nieznamomości wymienionych krajów, w tym przypadku poziomu ich rozwoju.

Zadanie 26. (1 pkt)

Tabela przedstawia strukturę zatrudnienia według sektorów gospodarki wybranych krajów świata w 2003 roku.

Lp.	Nazwa kraju	Struktura zatrudnienia według sektorów gospodarki w %		
		Rolnictwo	Przemysł	Usługi
1.	Wielka Brytania	1,3	23,2	75,5
2.	Polska	18,4	28,6	53,0
3.	Rumunia	35,7	29,8	34,5

Zaznacz prawidłowo sformułowany wniosek, określający zależność poziomu rozwoju gospodarczego i struktury zatrudnienia.

Wraz ze wzrostem poziomu rozwoju gospodarczego

- A. wzrasta zatrudnienie w przemyśle i rolnictwie.
- B. wzrasta zatrudnienie w usługach, a maleje w rolnictwie.
- C. maleje zatrudnienie w rolnictwie, a wzrasta w przemyśle.
- D. wzrasta zatrudnienie w usługach i przemyśle.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
B. wzrasta zatrudnienie w usługach, a maleje w rolnictwie.	0 – 1 pkt	Za poprawną odpowiedź – 1 pkt.

Uwaga

Podobnie jak w zadaniu poprzednim, zdarzające się błędy były wynikiem nieznamomości poziomu rozwoju gospodarczego podanych w tabeli państw. Złe uszeregowanie wymienionych krajów nie pozwalało zdającym na prawidłowe prześledzenie zmian struktury zatrudnienia i w efekcie sprawiało problem z wybraniem dobrej odpowiedzi.

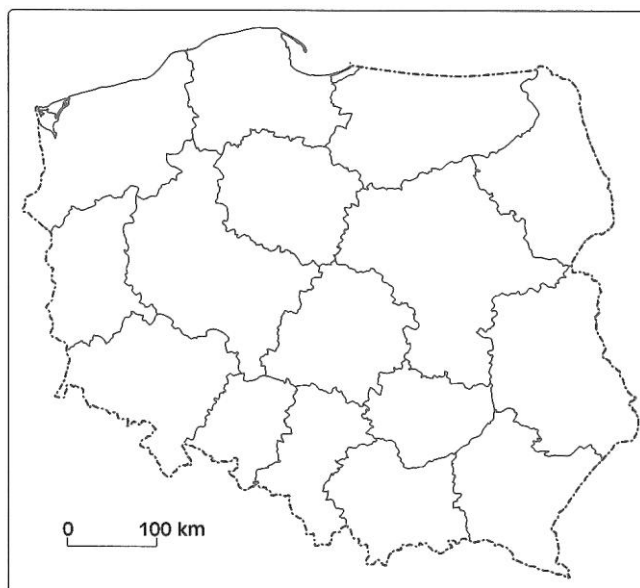
Standard IV

Świat w fazie przemian społecznych, gospodarczych i politycznych (modernizacja, restrukturyzacja, globalizacja), rozwój turystyki i rekreacji, współpraca między społecznościami, procesy integracyjne, zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego na świecie, konflikty zbrojne i inne zagrożenia społeczno-ekonomiczne.

Zadanie 27. (2 pkt)

Wymień nazwy czterech województw sąsiadujących z województwem śląskim.

1.
2.
3.
4.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
opolskie, łódzkie, świętokrzyskie, małopolskie	0 – 2 pkt	Za prawidłowe podanie nazw województw: - dwóch, trzech – 1 pkt - czterech – 2 pkt

Uwaga

Rozpoznawanie na mapie nazw województw (a także ich stolic) to jedna z podstawowych umiejętności, kształtowanych od szkoły podstawowej i często sprawdzanych na egzaminach.

Przypadkowość wymienianych w rozwiązaniu zadania nazw świadczy o braku znajomości podziału administracyjnego naszego kraju przez zdających.

Zadanie 28. (2 pkt)

Współczesnym wskaźnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego państw jest udział przemysłu zaawansowanych technologii w ogólnej produkcji przemysłowej. Najwyższy wskaźnik mają obecnie Stany Zjednoczone 35% i Japonia 30%. W Polsce ten wskaźnik wynosi 5%.

Wybierz i podkreśl trzy cechy typowe dla przemysłu zaawansowanych technologii.

- A. lokalizacja na obszarach gęsto zaludnionych
- B. rozwój na obszarach o dogodnym położeniu komunikacyjnym
- C. lokalizacja w miejscu chłonnych rynków zbytu
- D. lokalizacja wykazuje związek z bazą surowcową
- E. wysokie kwalifikacje zatrudnionej siły roboczej
- F. wysoki udział elektroniki w strukturze produkcji

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
B. E. F.	0 – 2 pkt	Za prawidłowy wybór cech: - dwóch – 1 pkt - trzech – 2 pkt

Uwaga

Przypadkowe odpowiedzi udzielane przez zdających świadczą o braku umiejętności rozróżniania tradycyjnych i nowoczesnych gałęzi przemysłu.

Częstym błędem w tego typu zadaniach (wielokrotnego wyboru) jest zakreślanie większej liczby odpowiedzi, niż podano w poleceniu, na zasadzie większego prawdopodobieństwa „trafienia”. Należy pamiętać, że za zadania zamknięte, w których udzielono więcej odpowiedzi, niż to wynika z polecenia, przyznaje się 0 pkt.

Zadanie 29. (2 pkt)

Przyporządkuj opisom obszar występowania konfliktów.

1. Konflikt między plemionami Tutsi i Hutu pochłonął tysiące ofiar.
2. Region zamieszkały przez naród, który od lat walczy o prawo do własnego państwa, ziemie macierzyste tego narodu należą do Turcji, Iraku, Iranu i Syrii.
3. Walka o ten region toczy się od 1947 roku, czyli od podzielenia go pomiędzy Indie i Pakistan.
4. Obecnie pokoju w tej prowincji byłej Jugosławii pilnują siły międzynarodowe.

Obszary: Czeczenia, Kaszmir, Kosowo, Kurdystan, Ruanda i Burundi.

1. 2. 3. 4.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
1. Ruanda i Burundi, 2. Kurdystan, 3. Kaszmir, 4. Kosowo.	0 – 2 pkt	Za rozpoznanie obszarów: - dwóch lub trzech – 1 pkt - czterech – 2 pkt

Uwaga

Zadanie sprawdza wiedzę dotyczącą bieżących wydarzeń zachodzących na świecie. Znajomość aktualnych konfliktów, zmian na współczesnej mapie świata, udziału Polski w przemianach zachodzących w różnych regionach świata jest przedmiotem oceny na każdym egzaminie z geografii.

Zadanie 30. (2 pkt)

Poniższy tekst dotyczy przewidywanych skutków referendum za rozszerzeniem autonomii Grenlandii.

Grenlandia chce większej autonomii.

„(...) Mieszkańcy Grenlandii coraz silniej domagają się niepodległości. (...) Jeśli po ogłoszeniu wstępnych wyników okaże się, że przewidywania mediów się spełniły, lokalny rząd otrzyma nowe kompetencje, które do tej pory leżały w gestii metropolii. Premier przejmie wówczas władze nad policją, sądami, a przede wszystkim zasobami naturalnymi arktycznego terytorium. Właśnie surowce są największą szansą na rozwój zaledwie 58-tysięcznej wyspy. Pod lodami Grenlandii może bowiem się znajdować nawet 25 proc. światowych złóż ropy i gazu. Do tego olbrzymie zasoby złota, uranu, diamentów, żelaza i tytanu. Na razie ich eksploatacja jest zbyt droga, jednak topnienie lodów spowodowane ociepleniem klimatu może to zmienić. – Dopiero po zagospodarowaniu tych złóż powinniśmy myśleć o rozluźnieniu więzów z Kopenhagą – tłumaczy Palle Christensen. Duńskie dotacje, stanowiące dziś trzecią część budżetu, stałyby się wówczas zbędne i perspektywa niepodległości przestałaby być mrzonką.

Nie wszyscy Grenlandczycy są jednak entuzjastami zerwania związków z Danią. Niewielka (...) populacja może nie być zdolna do efektywnego zarządzania krajem siedmiokrotnie większym od Polski. Tym bardziej, że słabe państwo stanie się obiektem rywalizacji światowych potęg takich jak USA, Rosja, Kanada i Norwegia.”

Źródło: Dziennik / Świat; Środa 26.11.2008

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy podaj dwa problemy gospodarcze, społeczne lub polityczne z jakimi spotkają się mieszkańcy Grenlandii po rozszerzeniu autonomii.

1.
2.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
<p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – problem z zagospodarowaniem zasobów naturalnych, – pozyskiwanie funduszy na eksploatację surowców, – przekonanie większości Eskimosów do zerwania więzów z Danią, – możliwość ingerencji potęg politycznych świata np. USA, Rosji, Kanady, – problem topnienia lądolodu i zagospodarowanie terenów wolnych od lodu 	0 – 2 pkt	Za każdy merytorycznie poprawnie sformułowany problem – 1 pkt

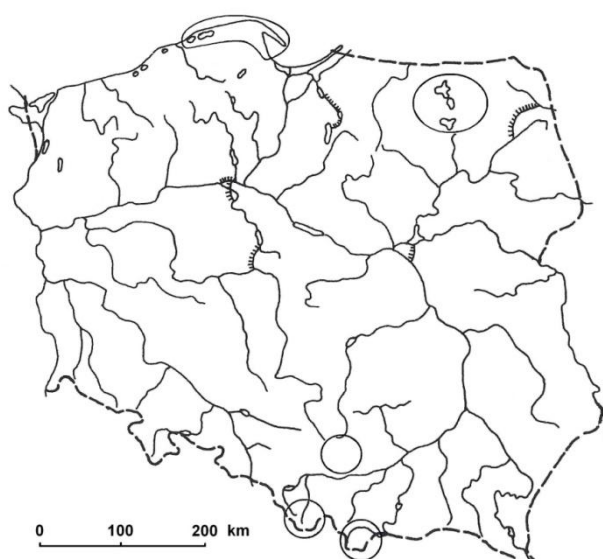
Uwaga

Jest to typowe zadanie sprawdzające umiejętność dostrzegania i formułowania problemów na podstawie informacji zawartych w tekście źródłowym. Tego typu zadania tylko pozornie są łatwe do rozwiązania. Wymagają dokładnej analizy tekstu i selekcji treści pod kątem zgodności z poleceniem. Najczęstszym błędem jest dosłowne przepisywanie fragmentów tekstu bez odpowiedniego ich przetworzenia, w tym przypadku sformułowania problemu. Polecenie brzmi: *Na podstawie tekstu i własnej wiedzy podaj dwa problemy...* a nie: *Wypisz z tekstu*

Błędne odpowiedzi świadczą też o tym, że zdający nie zawsze rozumieją pojęcie „problem” jako sytuację wymagającą rozwiązania (często trudną, kłopotliwą) kwestię do rozstrzygnięcia. Sformułowania typu *nowe kompetencje rządu; posiadanie złóż surowców; perspektywa niepodległości* nie są problemami.

Zadanie 31. (2 pkt)

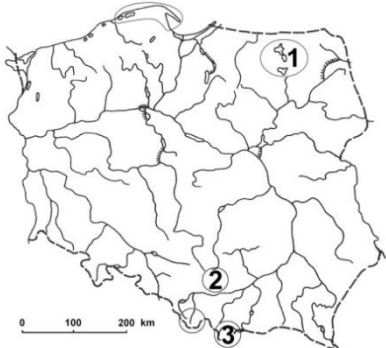
Na mapce konturowej Polski zaznaczono pięć wybranych regionów turystycznych.

Opisy odnoszą się do trzech regionów turystycznych Polski zaznaczonych na mapie.

Wpisz we właściwych miejscach na mapie numery opisanych regionów.

1. Krajobraz został ukształtowany przez lądolód skandynawski. Największe jeziora są połączone kanałami i rzekami, pagórki i wzgórza są porośnięte lasami. Znajduje się tu największe jezioro w Polsce.
2. Ponad płaską powierzchnią tej wyżyny wznoszą się strome skałki wapienne zwane ostańcami, np. Maczuga Herkulesa. Wiele tu głęboko wciętych dolin oraz jaskiń, np. Grota Łokietka.
3. Występują tu liczne jeziora polodowcowe, utworzone na skutek działalności lodowców górskich. Wykształcone są tu wszystkie piętra roślinności górskiej. Przez większą część roku panuje zima, w lecie pogoda jest zmienna. Wśród licznie występujących tutaj gatunków zwierząt można spotkać kozicę i świstaka.

Prawidłowa odpowiedź	Punktacja	Kryterium zaliczenia odpowiedzi
	0 – 2 pkt	Za prawidłowe rozpoznanie i lokalizację regionów: - dwóch – 1 pkt - trzech – 2 pkt

Uwaga

Zadanie sprawdza umiejętność rozpoznawania i lokalizowania na mapie Polski regionów turystycznych na podstawie opisów zawartych w poleceniu. Rozwiązanie zadania sprawiało zdającym trudność ze względu na słabą znajomość krain geograficznych naszego kraju, a także zbyt pobieżne czytanie zamieszczonych opisów. W każdym z nich znajdują się informacje dotyczące szczególnych cech krajobrazu czy obiektów, dzięki którym można rozpoznać region, np. w opisie 1. *Znajduje się tu największe jezioro w Polsce*, w opisie 2. (...) *wyżyna, Maczuga Herkulesa, Grota Łokietka*.